

статистика. По тоя начин Главната дирекция на статистиката се снабдяваше съ сигурна регистрация на свѣдѣнията, които ѝ бѣха потребни за статистиката, безъ да се домогва да ангажира за тая цѣль като свои непосредствени агенти съдийския персоналъ при първоначалното наблюдение и въобще при попълването на *листа за свѣдѣния*.

На Дирекцията оставаше сега да си извлече потребнитѣ свѣдѣния отъ *листа*, когато последниятъ се попълни съвършено за всѣко едно лице, заведеното дѣло срѣщу което е било вече окончателно свършено.

**Агенти.** Първоначално Дирекцията, имайки прѣдвид прѣтрупаността на персонала при съдилищата, мислѣше да не установява при тѣхъ никакви специални агенти за статистиката, а чрѣзъ свои амбулантни чиновници да извлича потребнитѣ ѝ свѣдѣния отъ *листа* върху специална своя карта. Обаче, поради парични и др. съображения, специалната комисия настоя и Дирекцията се отказа отъ тоя си планъ, като установи щото съдилищата сами да ѝ даватъ потребнитѣ данни, извлечени отъ *листа за свѣдѣния*. И понеже въ силата на нѣщата тая работа за статистиката прѣдстоеше да се върши въ съдилищата отъ административния имъ персоналъ, то Дирекцията намѣри за най-цѣлесобразно, водима отъ страха на евентуални непълноти и неточности при извлѣченията, да изисква не извлѣчения отъ *листа*, а букваленъ и неизмѣненъ прѣписъ отъ него, снеманъ върху специално приготвенъ също такъвъ нейнъ листъ, нарѣченъ *карта-прѣписъ*. Като това рѣше, чрѣзъ тоя букваленъ прѣписъ, своя формуляръ и съ излишни данни, потребни само на Министерството на правосъдието и непотребни на Дирекцията, (въпроси 1, 2, 4, 12 отъ дѣлъ I, дѣлъ II и графи 1, 2, 4, 5, 6 и 7 отъ дѣлъ IV), последната вършеше това, водима отъ съображението, че щомъ изобщо тая работа ще се върши отъ неподготвенъ чиновникъ (какъвто Дирекцията имаше основания да прѣдполага, че ще бѣде нейниятъ агентъ), то върността на потребнитѣ ѝ данни винаги ще бѣде по-гарантирана, ако се явяватъ тѣ като букваленъ прѣписъ отъ *листа за свѣдѣния*, отколкото ако се прѣдостави на чиновника самъ той да ги избира, извлича и вписва като свѣдѣния, единствено потребни на статистиката.

### 3. Формуляри.

*Листътъ за свѣдѣния* е въведенъ отъ Министерството на правосъдието на 1 януарий 1910 год. (Гледай стр. XVII).

Отъ тоя листъ, за нуждитѣ на Главната дирекция на статистиката се явяватъ непотребни: отъ одѣлъ I (за личността на обвиняемото лице) въпроси: 1. (име и прѣзиме на бащата на обвиняемото лице), 2. (име и прѣзиме на майката на обвиняемото лице), 9. в (името и прѣзимето на съпруга или съпругата на обвиняемото лице) и 12. (упражнявало ли е занятието си обвиняемото лице или не, и ако не, кои сѣ причинитѣ: дали неспособностъ за работа, липса на средства или лѣнностъ). Освѣнъ горнитѣ въпроси, ненужни се явяватъ още: цѣлиятъ одѣлъ II (отличителнитѣ му знакове) и отъ одѣлъ IV (прѣдишни осжждания) въпроси: 1. (сждѣтъ, който го е осждилъ), 2. (дата на окончателната присжда), 4. (наложеното наказание), 5. (затворѣтъ, дѣто е изтърпѣлъ наказанието), 6. (отъ кога до кога е траяло задържането му и 7. (причина на освобождението).

Обаче, както се вече каза, Дирекцията намѣри за по-цѣлесобразно, да изисква по единъ букваленъ прѣписъ отъ тоя *листъ за свѣдѣния*, извършванъ на тъмно такъвъ формуляръ, нарѣченъ *карта прѣписъ*, като горния и отличаващъ се отъ него само съ двѣ прибавки: най-отгорѣ на листа, „*Главна дирекция на статистиката*“ и слѣдъ това отдѣсно, *прѣписъ* и съ специални наставления за снемането на прѣписа.\*)

Прѣписитѣ се извършватъ подъ наблюдението на съдитѣ, самитѣ *карти-прѣписи* се подписватъ при окръжнитѣ съдилища отъ секретаря на съда и при мировитѣ съдилища отъ самитѣ сждии.

### 4. Срокове и дати за доставяне на суровия материалъ.

Съгласно наставленията, винаги слѣдъ влизането на присждата въ законна сила или слѣдъ издаването на постановление за прѣкратаване на дѣлото, като се попълни *листътъ* съ потребнитѣ свѣдѣния, трѣба да се сHEME единъ *прѣписъ* отъ листа, за Дирекцията на статистиката. Всички подобни прѣписи-листове се нумериратъ и подредатъ въ специална папка, описватъ се въ специално изпратенъ отъ Дирекцията описъ и ежемѣсечно се изпращатъ въ Дирекцията.

#### \* ) Наставления за начина по който трѣбва да се снематъ прѣписитѣ.

Когато се попълни окончателно листътъ за свѣдѣния, значи слѣдъ влизането на присждата въ законна сила или слѣдъ издаването на постановление за прѣкратаването на дѣлото, едновременно съ попълването на бюлетина за сждимостъ, ще се сHEME единъ прѣписъ върху настоящата карта. Тия прѣписи ще се правятъ по слѣдния начинъ: 1) за осжденитѣ лица — ще се сHEME букваленъ прѣписъ по всичкитѣ въпроси на листа за сждимостъ; 2) за обвиняемитѣ, които сж били оправдани, или пъкъ по отношение на които дѣлото е било прѣкратено, ще се прѣписватъ само: името и прѣзимет на обвиняемото лице и отговоритѣ къмъ въпроси 1 и 5 отъ дѣлъ III.

Когато по едно и също дѣло има нѣколко обвиняеми лица, на съответното мѣсто на картата (най-отгорѣ, отъ дѣсно), ще се отбѣлжватъ и нумерата на картитѣ, които се отнасятъ до другитѣ обвинени по същото дѣло лица.

Всѣка карта трѣбва да бѣде подписана отъ чиновника, който е снемъ прѣписа, и същевременно отъ секретаря на окръжния съдъ въ окръжнитѣ съдилища и отъ самия мирови сждия въ мировитѣ съдилища, които ще слагатъ подписа си най-отдолу, слѣдъ думата „*провършилъ*“.

Попълненитѣ по тоя начинъ карти ще се събиратъ у секретаритѣ на окръжнитѣ съдилища или пъкъ у мировитѣ сждии за подсждиятъ тѣмъ дѣла и ще се поставятъ отъ помѣнатитѣ лица въ особени, нарочно прѣдначачени за Дирекцията на статистиката папки. Въ всѣка папка ще се прилага по единъ списъкъ (нарочно отпечатанъ за тая цѣль отъ Дирекцията на статистиката), който списъкъ ще служи за поредното записване на картитѣ и въ който трѣбва да се отбѣлжи: 1) поредния № на картата; 2) № на дѣлото и 3) името и прѣзимето на лицето, за което е попълнена картата. Поредната нумерация на картитѣ ще започне съ № 1 отъ първата карта, върху която ще се сHEME прѣписъ въ съдилището, слѣдъ 1 януарий 1910 год. По тоя начинъ всѣко анелативно, окръжно или мирово съдилище ще има своя поредна нумерация на картитѣ, които ще бждатъ изпращани на Дирекцията на статистиката, като прѣписи отъ листовѣта за свѣдѣния.

Събранитѣ по тоя начинъ карти-прѣписи, ще се изпращатъ всѣки мѣсець въ Главната дирекция на статистиката и то най-късно до 15-тия день на слѣдующия мѣсець.